

Sygn. akt IV CSK 313/18

POSTANOWIENIE

Dnia 25 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z wniosku I. Ż. i M. C.
przy uczestnictwie P. Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.
o ustanowienie służebności przesyłu,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 25 stycznia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyń
od postanowienia Sądu Okręgowego w O.
z dnia 16 marca 2016 r., sygn. akt I Ca [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2) zasądza od wnioskodawczyń na rzecz uczestnika postępowania kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Tak ujęta instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu najwyższego szczebla.

Wnioskodawczynie – I. Ż. i M. C. zarzuciły zaskarżonemu postanowieniu Sądu Okręgowego w O. z dnia 16 marca 2016 r. naruszenie art. 352 k.c. i art. 336 k.c. w zw. z art. 305⁴ k.c. i art. 305¹ k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 172 § 1 i § 2 k.c., art. 7 k.c., art. 176 k.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c., art. 234 k.p.c., art. 231 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., w różnych układach i powiązaniach.

Wnioskodawczynie występując o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołały się na przesłankę, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Wskazały, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne zawarte w pytaniach:

1) czy samo posadowienie urządzeń przesyłowych na gruncie, stanowi przejaw korzystania przez przedsiębiorcę przesyłowego z cudzej nieruchomości w oznaczonym zakresie i może być uznane za wystarczający warunek spełnienia przesłanki posiadania służebności przesyłu (służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu), umożliwiający jej nabycie przez zasiedzenie, czy też wymaga się jeszcze podejmowania, choćby jednorazowego, czynności faktycznych odnoszących się do tych urządzeń przesyłowych, takich jak: przegląd, konserwacja, naprawa, prace modernizacyjne lub prace innego typu;

2) czy możliwe jest przyjęcie domniemania ciągłości posiadania, wywodzonego z faktu sukcesji uniwersalnej między

poszczególnymi przedsiębiorstwami przesyłowymi (tu: w wyniku podziału przedsiębiorstwa Centralny Okręg Energetyczny w W. na Zakład Energetyczny W.-Teren) również w zakresie dysponowanego mienia w sytuacji, gdy akt prawny dotyczący erygowania takiego przedsiębiorstwa i wyposażenia go w majątek umożliwiający realizację celów ustawowych przewiduje konieczność inwentaryzacji i protokolarnego przejścia poszczególnych składników tego mienia od poprzednika prawnego, uzależnionych od wyraźnej decyzji organu założycielskiego (tu: Zarządzenie Ministra Przemysłu nr 12/ORG/89 z dnia 16 stycznia 1989 r.);

3) czy oddalenie przez sąd wniosku o ustanowienie służebności przesyłu w sprawie wszczętej na wniosek właściciela gruntu na podstawie art. 305² § 2 k.c., z uwagi na uwzględnienie niweczącego zarzutu zasiedzenia służebności podniesionego przez przedsiębiorstwo przesyłowe, wymaga zawarcia w takim rozstrzygnięciu w sposób pozytywny orzeczenia o nabyciu przez zasiedzenie służebności przesyłu (służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu), w kontekście potrzeby ustalenia treści i zakresu konkretnej służebności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie objęte podstawami kasacyjnymi, doniosłe z punktu widzenia rozstrzygnięcia sprawy i nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może się przyczynić do rozwoju prawa. Powołanie się przez skarżące na takie zagadnienie wymaga jego sformułowania oraz uzasadnienia występowania w sprawie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2003 r., II CK 324/03, z dnia 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05, z dnia 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, z dnia 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, z dnia 26 września 2005 r., II PK 98/05). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Przedstawione przez skarżące pytania pozbawione są cech pozwalających na uznanie ich za zawierające zagadnienia prawne w przyjętym rozumieniu.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że służebność przesyłu obejmuje uprawnienie do utrzymywania posadowionych na nieruchomości

urządzeń i korzystania z nich zgodnie z ich przeznaczeniem, chociażby potrzeba taka aktualizowała się rzadko. Wymaganie, aby posiadanie służebności miało w tym zakresie charakter nieprzerwany, należy oceniać z uwzględnieniem właściwości urządzeń i ich funkcji, nie zaś jako konieczność prowadzenia ciągłych, względnie częstych robót naprawczych lub konserwacyjnych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 listopada 2017 r., V CSK 33/17 i 6 kwietnia 2018 r., IV CSK 542/17).

Według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego, do wykazania kontynuowania posiadania służebności przesyłu przez przedsiębiorstwo przesyłowe nie jest konieczne udowodnienie przeniesienia przez jego poprzednika prawnego konkretnie oznaczonych urządzeń technicznych; wystarczy wykazanie, że urządzenia służące do przesyłu istniały w oznaczonym miejscu, były wykorzystywane do tego celu i działanie to jest kontynuowane. W przypadku linii energetycznej wystarczające jest wykazanie jej trwałego, niepodlegającego zmianom przebiegu i lokalizacji na nieruchomości obciążonej, nie ma natomiast istotnego znaczenia skład techniczny urządzeń przesyłowych i protokolarne potwierdzenie ich przekazania następcy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 2017 r., V CSK 356/16).

W orzecnictwie Sądu Najwyższego zostało wyjaśnione, że uwzględnieniu podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia ograniczonego prawa rzeczowego (w tym służebności przesyłu) sąd daje wyraz wyłącznie w uzasadnieniu orzeczenia - nie w sentencji - i wywołuje ono skutek jedynie między uczestnikami postępowania, doprowadzając do oddalenia wniosku. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 23 marca 2016 r., III CZP 101/15, (OSNC 2017, nr 2, poz. 18), w praktyce sądowej częste są przypadki podnoszenia przez przedsiębiorstwo przesyłowe w toku postępowania o ustanowienie służebności przesyłu zarzutu jej zasiedzenia. W ten sposób przedsiębiorstwo przesyłowe broni się przed żądaniem właściciela nieruchomości, dążąc do wykazania, że żądanie jest bezzasadne albo bezprzedmiotowe. Taki zarzut ma charakter obronny i zmierza wyłącznie do obezwładnienia żądania wnioskodawcy. Należy przy tym zauważyć, że skutek w postaci nabycia prawa podmiotowego przez zasiedzenie następuje ex lege i nie wymaga

konstytutywnego orzeczenia sądu. Nie ma żadnych przeszkód, aby powstanie tego skutku zostało przez sąd zbadane i uwzględnione w sposób przesłankowy, jeżeli rzutuje on na rozstrzygnięcie o żądaniu wniosku (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2018 r., II CSK 124/17, nie publ.).

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a o kosztach postępowania rozstrzygnął zgodnie z art. 520 § 3 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c. oraz § 5 pkt 3 i 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2018.265).